

ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «СПІЛКУЄМОСЯ НА ВОКЗАЛІ Й В АЕРОПОРТУ. ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ (ДЕВ'ЯТА ГОДИНА). ПИТАЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ КУДИ? ЗВІДКИ?» НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

STUDYING OF THE TOPIC «WE COMMUNICATE AT THE STATION AND AT THE AIRPORT. ORDINAL NUMERALS (IT'S NINE O'CLOCK) INTERROGATIVE CONSTRUCTIONS WHERE TO? WHERE FROM?» AT THE LESSONS IN UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE: THE METHODOLOGICAL WORK FOR TEACHERS IN HIGHER EDUCATION

У статті представлено методичну розробку з української мови як іноземної для викладачів у закладах вищої освіти. Визначено зміст, окреслено види робіт, розглянуто спеціальну лексику та найбільш уживані семантико-синтаксичні структури. Завдання побудовано на основі комунікативного підходу, зокрема їх змістове наповнення відповідає навчальній програмі вибіркової дисципліни «Українська мова як іноземна» та спрямоване на розвиток усного і писемного фахового мовлення, поповнення словникового запасу. Методика виконання практичної роботи на занятті передбачає: повторення засвоєної лексики; вивчення нової теми; виконання тренувальних вправ; роботу з текстом; перевірку вхідного та вихідного рівнів знань. Заняття структуроване згідно з вимогами до практичних занять у закладах вищої освіти, а також адаптоване до комунікативних потреб іноземних студентів. Запропонований навчально-методичний матеріал, спрямований на реалізацію комунікативного підходу до вивчення іноземних мов, базується на принципах науковості, доступності, систематичної послідовності, зв'язку теорії з практикою. У процесі підбору завдань велику увагу приділено загальним методичним принципам навчання видам мовленнєвої діяльності (наближення навчальних діалогів до життя, що відображено у лексико-структурній організації; кожна частина має свою провідну тему, якій підпорядкований лексичний матеріал). Принцип ситуативності є одним з основних у комунікативному підході до навчання мови як іноземної. Акцентовано, що актуальним у сучасній лінгводидактиці є розроблення навчально-методичного забезпечення, яке сприяло б формуванню комунікативної компетенції, готовності до забезпечення комунікативних потреб не лише у навчально-професійній сфері, а й передбачало формування базових комунікативних навичок, необхідних для успішної адаптації в іноземному соціокультурному середовищі. Авторська методична розробка орієнтована на студентів, що володіють мовою на початковому рівні.

Ключові слова: українська мова як іноземна, методична розробка, комунікативний підхід, студенти-іноземці, компетенція.

Methodical work of Ukrainian as a foreign language for teachers in higher education is presented. The content and types of works are determined, special vocabulary and the most used semantic-syntactic structures are considered. The tasks are built on the basis of a communicative approach, the content of which corresponds to the curriculum of the elective discipline «Ukrainian as a foreign language». The class is structured according to the requirements for practical classes in higher education and is adapted to the communicative needs of foreign students. A system of exercises aimed at the development of oral and written professional speech is presented. It is emphasized that mastering the course «Ukrainian as a foreign language» not only involves the formation of basic communication skills necessary for successful adaptation in a foreign socio-cultural space, but also plays an important role in obtaining the chosen specialty, as practical language acquisition allows competent communication. It is emphasized that relevant in modern linguodidactics is the development of educational and methodological support, which would contribute to the formation of communicative competence, readiness to provide basic communicative needs in the educational and professional sphere. The system of tasks is developed in accordance with the program requirements, is based on the principles of scientificity, accessibility, systematicity and consistency, the connection of theory with practice. The proposed educational and methodical material is aimed at implementing a communicative approach to learning foreign languages, aims to expand the vocabulary of medical topics, the development of skills to use the learned vocabulary, to build utterances in accordance with grammatical norms of the Ukrainian as a foreign language, oral and written skills and is tested by authors in Ukrainian language as a foreign one classes. The methodological instruction proposed in the article is aimed at students who speaks the language at the elementary level.

Key words: Ukrainian as a foreign language, methodical work, communicative approach, foreign students, competence.

УДК 811.161.2
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/36.26>

Вакалюк І.В.,
канд. філол. наук,
викладач кафедри мовознавства
Івано-Франківського національного
медичного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді.

У процесі оптимізації освітнього процесу актуальним залишається питання методичного забезпечення вивчення української мови як іноземної. Навчально-методичні розробки містять матеріали різної складності, які спрямовані для формування стійких мовленнєвих та комунікативних компетенцій

студентів-іноземців на рівні навчання А1-В1. Для вільного оволодіння українською мовою як іноземною необхідне засвоєння чотирьох загальноприйнятих видів мовленнєвої діяльності: слухання (аудіювання), говоріння, читання, письма. У методичних розробках до практичних занять запропоновано різноманітні комунікативні завдання з метою практичного

застосування різних видів мовленнєвої діяльності у процесі вивчення української мови як іноземної.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методиці викладання української мови як іноземної присвятили свої праці Д. Мазурик [4], І. Кочан [2], Г. Шелест [8] та ін. Навчально-методичні матеріали окремих змістових тем для вивчення української мови як іноземної представлено у працях І. Заліпської, Т. Мельник [1], І. Линчак [3], О. Мисик, О. Новіцької [5], К. Стефанишин, В. Зевако [7], Л. Шеремети [9] та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Питання навчально-методичного забезпечення дисциплін у навчальному процесі у роботі викладача-початківця є однією з основних проблем, тому вважаємо доцільним ділитися набутим досвідом в укладанні методичних розробок практичних занять із вивчення української мови як іноземної.

Мета статті – запропонувати авторську методичну розробку для викладачів до теми «Спілкуємося на вокзалі й в аеропорту. Порядкові числівники (дев'ята година). Питальні конструкції куди? звідки?» на заняттях з української мови як іноземної.

Виклад основного матеріалу. Авторську методичну розробку укладено з урахуванням програмних вимог і підпорядковано меті дисципліни – практичному оволодінню українською мовою на рівні А1-А2, достатньому для здійснення пізнавальної діяльності в соціокультурній та освітній сферах.

ТЕМА «СПІЛКУЄМОСЯ НА ВОКЗАЛІ Й В АЕРОПОРТУ. ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ (ДЕВ'ЯТА ГОДИНА). ПИТАЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ КУДИ? ЗВІДКИ?».

Актуальність теми. Оволодіння загальнонавчальною лексикою теми «Спілкуємося на вокзалі й в аеропорту. Порядкові числівники (дев'ята година). Питальні конструкції куди? звідки?» як невід'ємною частиною процесу вивчення основ української мови на рівнях А1-А2 допоможе студентам-іноземцям на належному рівні адаптуватися в новому для них українськомовному оточенні. Вивчення, розуміння й інтерпретація лексики побутової сфери через граматичний матеріал (порядкові числівники на позначення часу, питальні конструкції «куди?» «звідки?») у відповідних висловлюваннях сприятиме формуванню в іноземних студентів мовленнєвої та комунікативної компетенції відповідно до основних положень теорії мовленнєвої діяльності.

Навчальні цілі:

Знати: активну лексику теми «Спілкуємося на вокзалі й в аеропорту. Порядкові числівники (дев'ята година). Питальні конструкції куди? звідки?» й особливості її використання у сфері побутового мовлення.

Уміти: застосовувати вивчений лексичний матеріал на практиці (вести діалог на вокзалі й в аеропорту; граматично правильно ставити запи-

тання; використовувати порядкові числівники на позначення часу); передавати зміст прочитаного чи прослуханого; відповідати на запитання; скла-дати й відтворювати діалоги, монологи.

Виховні цілі заняття: шляхом практичного використання засвоєного матеріалу виховувати у студентів пізнавальний інтерес і повагу до мови країни, у якій вони навчаються; удосконалювати їхню комунікативну компетенцію як передумову успішної професійної діяльності лікаря.

План та організаційна структура практичного заняття

№ з/п	Етапи та основні питання	Час	Обладнання
1	Організаційні заходи	2 хв.	– журнал; – методична розробка для викладача; – методична вказівка для студентів; – робочий зошит; – відеопроєктор
2	Оголошення теми, мети заняття	3 хв.	
3	Перевірка вхідного рівня знань студентів	10 хв.	
4	Робота з новою темою: – виконання граматичних вправ; – ознайомлення з лексикою; – читання і письмо; – тренування комунікативних навичок	60 хв.	
5	Перевірка вихідного рівня знань студентами	10 хв.	
6	Підведення підсумків, оголошення оцінок, домашнє завдання	5 хв.	

Матеріали методичного забезпечення заняття

I. Підготовчий етап.

Перевірка вхідного рівня знань.

Напишіть назви транспортних засобів.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

II. Основний етап.

2.1 Актуалізація знань і перевірка домашнього завдання.

Вправа 1. Узгодьте слова в лівій і правій колонці.

1.	Летіти	a)	вдома
2.	Пливти	b)	Літаком
3.	Їхати	c)	пішки
4.	Ходити	d)	Кораблем
5.	Кататися	e)	на велосипеді
6.	Залишатися	f)	Автобусом

Вправа 2. Повторення: використання порядкових числівників. Прочитайте правильно:

- 1) 5-й автобус;
- 2) 42-й поїзд;
- 3) 10-та машина;
- 4) 1-е заняття;
- 5) 2-га година.

2.2. РОБОТА З НОВОЮ ТЕМОЮ

Погляньте на фото. Скажіть, будь ласка, котра година?

~~Вісім годин~~	~~Дванадцять годин~~
Восьма година	Дванадцятa година

ГРАМАТИКА

КОТРА ГОДИНА? О КОТРІЙ ГОДИНІ?

В українській мові **години** завжди вказуємо **порядковими числівниками**, а **хвилини** – **кількісними числівниками**.

<p>Котра година?</p> <p>feminine ordinal numerals in the Nominative case</p> <p>О котрій годині?</p> <p>o/ob (at)+feminine ordinal numerals in the Locative case</p>	<p>10:00 десята година It's ten o'clock</p> <p>10:00 о десятій годині At ten o'clock</p> <p>Але: об одинадцятій годині</p>	
<p>30 хвилин – пів години</p> <p>пів (half) + на + feminine ordinal numerals in the Accusative case</p>	<p>10:30 It's half past ten</p> <p>1) десята година тридцять хвилин; 2) пів на одинадцятю.</p>	
<p>До тридцяти хвилин вживаємо прийменник ПО або НА.</p> <p>quantity of minutes +ПО (past) + feminine ordinal numerals in the Locative case</p>	<p>10:15 It's a quarter past ten</p> <p>1) десята година п'ятнадцять хвилин; 2) п'ятнадцять хвилин по десятій; 3) п'ятнадцять хвилин на одинадцятю.</p>	
<p>Після тридцяти хвилин вживають прийменник ЗА або ДО.</p> <p>За (to) + quantity of minutes + feminine ordinal numerals in the Nominative case</p>	<p>10:45 It's a quarter to ten</p> <p>1) десята година сорок п'ять хвилин; 2) за п'ятнадцять хвилин одинадцятя. 3) за чверть одинадцятя; 4) чверть до одинадцяті.</p>	

1. _____

2. _____

3. _____

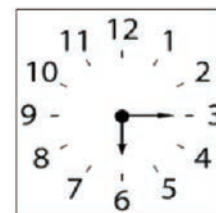
Вправа 3. Котра година?

4. _____

5. _____

6. _____

Вправа 4. Напишіть час за зразком.

ЗРАЗОК: 6:00 – шоста година

- 1) 7:00 -
- 2) 7:30 -
- 3) 8:40 -

4) 9:05 -

5) 20:00 -

Вправа 5. Розгляньте фото. Що це? Які види транспорту використовуються у цих місцях?

1

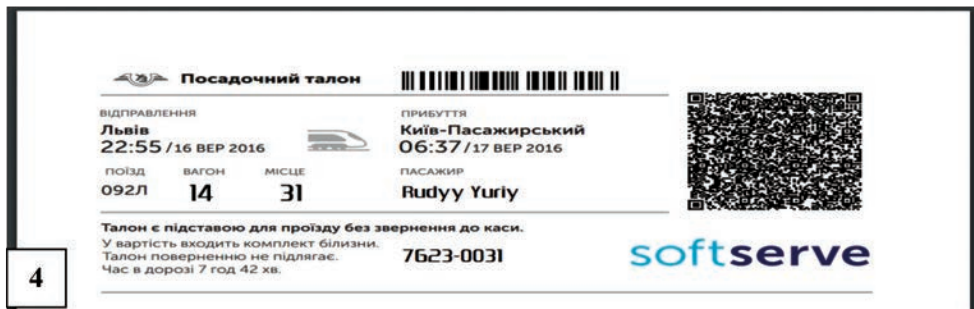
2

Дайте відповіді на запитання.

1. Скільки **валіз** ви берете з собою, коли подорожуєте чи їдете в поїзду?
2. Чи робите ви фото **на вокзалі** чи **в аеропорту**?
3. Як часто ви користуєтеся таксі, **автобусом**, **потягом**, **літаком**?
4. Чи купуєте ви **квитки** на потяг, автобус, літак **у касі** чи **онлайн**?

3

4

5

**ПИТАЛЬНІ КОНСТРУКЦІЇ КУДИ? ЗВІДКИ?
Interrogative construction
Where to? Where from?**

1. Він їде в Україну / Він їде до України – He is traveling to Ukraine.

This sentence answer the question **Куди? (Where to?)**.

Куди він (їде) їде? Він їде до України (до + Р.в.)

Куди він (їде) їде? Він їде в Україну (у(в) + Зн.в.)

Коли ми відповідаємо на питання «Куди?» (**Where to?**) і вказуємо на напрям руху, прийменник «**до**» завжди вживається з формою **родового відмінка** іменника (**до України**); прийменник **у(в)** – з формою **знахідного відмінка** іменника (**в Україну**).

2. Вона йде на вечірку. – She goes to a party.

This sentence answer the question **Куди? (Where to?)**.

на пошту

на вокзал

на ринок

Куди вона (їде) їде? Вона йде на вечірку (на + Зн.в.)

3. Він їде з Індії. – He's coming from India.

This sentence answer the question **Звідки? (Where from?)**.

зі Львова

Звідки він їде (їде)? Він їде з Індії (з + Р.в.)

Коли ми відповідаємо на питання «Звідки?» (**Where from?**) і також вказуємо на напрям руху, прийменник **з** завжди вживають з іменниками **родового відмінка** (**з Києва, з Індії, з України**).

Вправа 6. Доповніть речення. Запишіть іменники у знахідному відмінку.

1. Вона їде _____

2. Він їде _____

3. Ми їдемо _____

4. Я їду _____

*Вправа 7. Пишіть за зразком.

Зразок: Звідки він їде? (Нігерія). – Він їде з Нігерії.

Куди він їде? (Одеса). – Він їде до Одеси.

1. Звідки він їде? (Україна).
2. Куди він їде? (Індія).
3. Звідки ти зараз їдеш? (Івано-Франківськ).
4. Куди ти зараз їдеш? (Київ).
5. Звідки вона їде? (Львів).
6. Куди вона їде? (Київ).

Вправа 8. Скажіть за зразком.

З Р А З О К № 1.

потяг; Львів; 450 гривень

автобус; Івано-Франківськ; 720 гривень

- Куди ти їдеш?
- Я їду на вокзал.
- Що ти хочеш купити?
- Я хочу купити квиток на потяг до Львова.
- Скільки коштує квиток до Львова?
- Квиток коштує 450 гривень.

З Р А З О К № 2.

Лондон; 5:30; 4

Київ; 8:30; 1

- Коли прибуває поїзд з Лондона?
- О 5:30.
- На яку платформу?
- Платформа № 4.
- Дякую.

Вправа 9. Робота з текстом. Прочитайте текст. Стежте за правильним наголошуванням та вимовою.

Мене звати Зейн. Ми всією сім'єю поїдемо до Києва. Тато придбав КВИТКИ/TICKETS онлайн. Мама склала ВАЛІЗИ/SUITCASES на дорогу. Я взяв

цікаву книжку. Подорож до Києва була запланована на суботу. На ЗАЛІЗНИЧНИЙ ВОКЗАЛ/AT TRAIN STATION ми приїхали автобусом двадцятого маршруту на годину раніше. Свій багаж / BAGGAGE ми віддали В КАМЕРУ СХОВУ/CLOAK ROOM. В ДОВІДКОВОМУ БЮРО/INFORMATION OFFICE дізналися, з якої колії ВИРУШАЄ/TO LEAVE наш ПОТЯГ/TRAIN. Потім зайшли в ЗАЛ ЧЕКАННЯ/WAITING ROOM. За п'ятнадцять хвилин до ВІДПРАВЛЕННЯ/TO LEAVE потягу ДИСПЕТЧЕР/DISPATCHER оголосив посадку. Нумерація вагонів з ХВОСТА ПОТЯГУ/FROM TAIL OF THE TRAIN.

На третій КОЛІЇ/TRACK вже стояв готовий до відправлення на Київ ПОЇЗД/TRAIN. ПОСАДКА/BOARDING на нього розпочалася. Ми відшукали свій другий ВАГОН/CARRIAGE. Тато подав квитки ПРОВІДНИКОВИ/CONDUCTOR, і ми всі троє пройшли до четвертого КУПЕ/COMPARTMEN, в якому мали їхати.

9.1. Дайте відповіді на питання:

1. Куди їде Зейн?
2. Чим вони приїхали на залізничний вокзал?
3. Куди вони віддали свій багаж?
4. Де вони чекали до відправлення поїзда?
5. На котрій колії стояв поїзд до Києва?

9.2. Прочитайте текст ще раз. Виберіть правильну відповідь.

1. Ми всією сім'єю поїдемо до ....
а) Києва; б) Івано-Франківська; с) Львова.
2. Подорож до Києва була запланована на ....
а) суботу; б) неділю; с) понеділок.
3. Свої речі ми віддали в ....
а) касу; б) камеру схову; с) залишили вдома.
5. На третій колії вже стояв готовий до відправлення на Київ ....
а) автобус; б) літак; с) потяг.
4. Ми всі троє зайшли до ....
а) до першого купе; б) до четвертого купе; с) до шостого купе.

Вправа 10. Встановіть відповідність між словами (словосполученнями) з таблиці і малюнками:

а) купувати квитки в касі	г) купувати квитки онлайн
б) зал чекання	к) їхати потягом
с) платформа / перон	м) реєстрація на рейс
д) летіти літаком	н) інформаційне табло
е) зал чекання польоту	р) колія
ф) довідкове бюро	с) камера схову

1

2

3

4

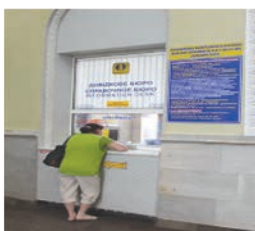
5

6

7

8

9

10

11

12

Вправа 11. Виберіть до десяти слів, що стосується аеропорту. Напишіть українською мовою.

<u>1.</u> hotel	<u>5.</u> take off	<u>9.</u> flight tickets	<u>13.</u> taxi
<u>2.</u> pilot	<u>6.</u> suitcase	<u>10.</u> runway	<u>14.</u> custom
<u>3.</u> security	<u>7.</u> train	<u>11.</u> check-in	<u>15.</u> to go
<u>4.</u> magazine	<u>8.</u> passport	<u>12.</u> stewardess	<u>16.</u> business class

**III. Перевірка вихідного рівня знань.
Виконайте тестові завдання.**

1. Зараз ... година. а) два б) друга в) дві	2. Він їде до... а) Києва б) Київ в) Києві
3. Поїзд... до Києва о 8:00. а) прибуває б) приходить в) прилітає	4. Я приїхав з... а) Індія б) Індії в) Індію
5. Зараз ... година а) один б) першої в) перша	6. Їхати... а) автобусом б) автобус в) автобуси

IV. Домашнє завдання. Напишіть. Слова в дужках поставте у правильній формі.

У вівторок я приїду до (Київ) _____. На вокзал__ мене зустріне друг. Я буду у (Київ)_____ майже цілий тиждень. У неділю я виїду з (Київ)_____ ввечері і приїду до (Львів)_____ у понеділок зранку.

Vocabulary

flight – політ, рейс to take off – злітати to land – приземлятися passport control – паспортний контроль baggage reclaim – пункт повернення багажу boarding card – посадковий талон gate – прохід на посадку check-in / – реєстрація hand luggage – ручний багаж to board the plane – сідати на літак departures gate – термінал відправлення departure lounge – зал очікування польоту duty-free – без сплати мита pass through customs – пройти митницю luggage – ручна поклажа	railway station – залізничний вокзал timetable – розклад fast train – швидкий поїзд through train – прямий поїзд first (second, third) class car – вагон першого (другого, третього) класу information office – довідкове бюро booking office – каса full ticket – квиток за повну вартість single ticket – квиток в один кінець return ticket – квиток в обидва кінці cloak room – камера схову багажу waiting room – зал чекання cloak room – камера схову track – колія platform – платформа /перон boarding – посадка
---	--

Висновки. Комунікативний підхід до вивчення української мови як іноземної передбачає постійний пошук нових способів і форм навчальної діяльності здобувачів освіти. Система завдань до вивчення теми «Спілкуємося на вокзалі й в аеропорту. Порядкові числівники (дев'ятьа година). Питальні конструкції куди? звідки?» допоможе студентам-іноземцям сформулювати відповідні вміння і навички, необхідні для їхнього повсякденного спілкування, що є одним із важливих чинників успішного навчання. Перспективу подальших досліджень у вибраному напрямі вбачаємо в розробленні навчально-методичних матеріалів для вивчення української мови як іноземної.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Заліпська І.Я., Мельник Т.П. Вивчення теми «Сучасні медичні технології. Урок 1» із дисципліни «Українська мова як іноземна» для студентів медичних спеціальностей. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Т. 1. Вип. 18. С. 178–181.
2. Кочан І. Нові освітні технології в практиці викладання української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2008. Вип. 3. С. 14–20.
3. Линчак І.М. Формування мовленнєвої компетенції іноземних студентів на заняттях УМІ (на прикладі теми «Пори року. Явища природи»). *Актуальні проблеми викладання української мови як іноземної: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Біла Церква, 19 квітня 2019 р. / БНАУ. Біла Церква, 2019. С. 35–37.*
4. Стандартизовані вимоги: рівні володіння українською мовою як іноземною А1–С2. Зразки сертифікаційних завдань : посібник / Д. Мазурик та ін. Київ : Інкос, 2020. 186 с.
5. Мисик О.А., Новіцька О.І. Вивчення теми «Відділення лікарні» на заняттях з української мови як іноземної у закладах вищої медичної освіти (стаття 2). *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 26. С. 140–143.
6. Навчальна програма вибіркової дисципліни «Українська мова як іноземна» для студентів І курсу факультету підготовки іноземних громадян спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» / С.М. Луцак та ін. Івано-Франківськ, 2020. 35 с.
7. Стефанишин К.Л., Зевако В.І. Вивчення теми «У магазині» на заняттях з української мови як іноземної: методична розробка для викладача. *Інноваційна педагогіка*. 2018. Т. 1. Вип. 4. С. 80–83.
8. Шелест Г.Ю. Вивчення української мови як іноземної: проблеми, нові методики, перспективи. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Т. 1. Вип. 3. С. 51–55.
9. Шеремета Л.П. Використання комунікативного методу під час вивчення теми «Моя сім'я» іноземними студентами-медиками (стаття 1). *Інноваційна педагогіка*. 2019. Т. 3. Вип. 9. С. 103–107.